

Key words: *lexical borrowings, the newest Anglicisms, structural-semantic peculiarities, direct borrowing, linguistic and outlinguistic factors.*

Наталія Тома (Київ)

ЛЕКСИКОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СВЯТОСЛАВА КАРАВАНСЬКОГО

У статті вперше в українському мовознавстві здійснена спроба проаналізувати лексикографічну діяльність Святослава Караванського, мовознавця з української діаспори. Досліджуються зміст, структура і специфічні риси трьох укладених ним словників: „Практичний словник синонімів української мови”, „Російсько-український словник складної лексики”, „Словник рим української мови”. Словники С. Караванського порівнюються з аналогічними словниками, виданими в Україні іншими авторами. Підкреслюється значення лексикографічної діяльності С. Караванського, спрямованої на оздоровлення і відродження української мови.

Ключові слова: *лексикографічна діяльність, лексика, словник, синонім, рима.*

„Неправда або, принаймні, не вся правда, що змужніння нації засвідчують художні – хай і геніальні! – твори. Мірилом національної зрілості є словники національної мови... таких у нас раз, два та й годі: словники Грінченка, Голоскевича... А час доплюсовує сюди і Караванського (теж словники!)” [Шатилів: 55]. Ознайомлюючись із словниками С. Караванського, мовознавця з української діаспори, можемо засвідчити певний ріст нашої національної самосвідомості, прагнення пізнати своє коріння, відродити свою неповторність і самотність, яка виражена у нашому споконвічному багатстві – мові, що була частково втрачена і знищена.

Праця лексикографа виснажлива, напружена, титанічна. Наша мова, давня й багата, пройшла довгий і складний шлях, пережила диктат іншої мови, утиски й заборони. Відроджуючись й оживаючи сьогодні, їй не так легко подолати наслідки заподіяного калічення. Тому той, хто має мужність братися за укладання словників, повинен

досконало знати і відчувати мову, бути наполегливим у своїх пошуках, володіти надвисокою працездатністю, постійно прагнути нових досягнень і відкриттів, виконання намічених цілей і обов'язків. Саме так можна охарактеризувати лексикографічну діяльність Святослава Караванського.

С. Караванський (народився 24 грудня 1920р.) – двічі подвижник: і в науці, і в боротьбі за незалежність України, людина, яка може бути взірцем служіння і відданості Україні. Ім'я його було добре знане в аси тоталітарного режиму і мало відоме тепер на теренах України. Воно овіяне славою послідовного борця за очищення української мови і культури від російщення, славою політика, що боровся за державну самостійність України і за право користуватись рідною мовою, славою в'язня, що витримав тяжкі умови існування в таборах каторжної праці. Його мовознавча і, зокрема, лексикографічна діяльність ще не вивчена і не осмислена.

Бражає надзвичайна працьовитість Святослава Караванського: за останні 10 років він опублікував кілька ґрунтовних мовознавчих досліджень: **“Практичний словник синонімів української мови”** (К.: „Кобза”, 1993), **“Секрети української мови”** (К.: „Кобза”, 1994), **“Російсько-український словник складної лексики”** (К.: Вид центр „Академія”, 1998), **„Пошук українського слова, або боротьба за національне „Я”** (К.: Вид центр „Академія”, 2000), **“Словник рим української мови”** (Львів, БАК, 2004).

Аналізуючи особливості лексикографічної діяльності С. Караванського, звернемось до праці визначного українського мислителя кінця XVII – початку XVIIIст., професора, одного з ректорів Києво-Могилянської Академії Ф. Прокоповича „К сложенію лексиконов”, де він дає характеристику праці лексикографа і, зокрема, радить не карати злочинця, якого ждуть печалі та муки, не заковувати його в кайдани, не посилати на важкі рудникові роботи, а **посадити опрацьовувати лексикон**, бо “то одно довльет, всьх мук роды сей один труд в собь имьет” [Прокопович: 224].

С. Караванський – це людина, яка терпіла **подвійні муки: будучи на рудниках, одночасно складала словники**. Як же треба любити рідну мову, свій народ, щоб не тільки не зламатись у пеклі радянських політтаборів, а й зуміти в тих умовах створити словники, якими користуються українські письменники, редактори, ті, хто прагне

відтворити “втрачене українське слово”. С. Караванського болить, що через недолугу мовну політику, диктат російської мови замість самобутніх українських форм у мові роками культивувалися неоковирні запозичення та кальки, які дискредитували мову, підривали її авторитет та сприяли зникненню бажання знати її. Тому всі свої зусилля він спрямовує на те, щоб розкрити невичерпні можливості української мови в передачі думок, багатство її лексики, фразеології, словотвору, граматики, так жорстоко винищене протягом усієї підневільної історії нашого народу, як ворогами, так і частиною самих українців.

Метою роботи є аналіз лексикографічних праць Святослава Караванського, що спрямовані на оздоровлення і відродження української мови, повернення їй природності звучання, висловлення, побудови фрази, лексичного, синонімічного та фразеологічного багатства.

Українська мова за довгу історію свого розвитку виробила надзвичайно широку синонімічну систему, здатну задовольняти найрізноманітніші потреби мовного загалу в тому, щоб найменувати, передати зміст того чи іншого поняття з усіма його найтоншими відтінками і виразити всю гаму пов'язаних із ним емоційно-експресивних та оціночних нюансів.

Українська лексикографія має певні традиції і здобутки у створенні синонімічних словників. У цих словниках наводяться синонімічні ряди, які складаються зі слів і словосполучень, тотожних або близьких за значенням. У межах кожного синонімічного ряду подається семантична (вказується на відмінні відтінки значень) і стилістична характеристика слів, що окреслює їх сполучуваність.

Починаючи з 60-х років ХХ ст., в Україні публікується кілька коротких словників українських синонімів: **„Короткий словник синонімів української мови”** П. Деркача з доопрацюванням С. Левченка (К., 1960; перевиданий у Львові, 1993), який містить близько 4280 рядів зі стислими поясненнями синонімів, їх сполучуваності, тут подано також певні стилістичні ремарки; **„Матеріали до синонімічного словника української мови”** А. Багмета (журнал “Вітчизна” 1959-1962, а далі журнал „Україна”); **„Синонімічний словник-мінімум української мови”** В. Ващенко

(Дніпропетровськ, 1972), який містить близько 840 рядів без пояснень та інших характеристик.

Видані словники були суто реєстраційними, синонімічними показниками (без тлумачень, стилістичних і граматичних характеристик, ілюстрацій). Мета їх – подати в кожному синонімічному ряду певний набір синонімів, з якого користувач може вибрати найпотрібніший для точного і яскравого вираження думки. Розраховані вони на перекладачів, редакторів, журналістів, викладачів.

Ці словники містили лише невелику частину синонімічного багатства української мови. Тому виданий в 1995 році київським видавництвом “Кобза” **“Практичний словник синонімів української мови”** С. Караванського задовольнив нагальну потребу суспільства в синонімічних словниках [Масенко 2001: 5]. В 2000 році у видавництві “Українська книга” вийшло друге видання словника С. Караванського.

„Практичний словник синонімів української мови” С. Караванського виданий згідно з правописом 1928 року і належить до докладних синонімічних словників пояснювального типу, в яких подається тлумачення заголовного слова (домінанти) синонімічного ряду, семантичні і стилістичні характеристики кожного члена синонімічного ряду, вказуються їхні сполучувальні особливості. Основними джерелами словника є: „Словник української мови” П. Білецького-Носенка (К., 1966), „Словар української мови” Б. Грінченка в чотирьох томах (К., 1907-1909) , „Словник української мови” в одинадцяти томах (К., 1970-1980).

Самотужки С. Караванський виконав роботу, відповідну багаторічній праці цілого наукового колективу лексикографів Інституту мовознавства АН УРСР, що завершилась в свій час публікацією двотомного „Словника синонімів української мови” (А. Бурячок, Г. Гнатюк, С. Головащук та ін. – К.: Наукова думка, 1990-2000). При цьому за кількістю поданих синонімічних рядів академічний словник значно поступається словникові С. Караванського. Перший охоплює близько 9200 рядів, другий – 15000 рядів. Перевага ж академічного словника – у наявності ілюстративного матеріалу, відсутнього у С. Караванського. Словники

мають також інші суттєві відмінності, зокрема у принципах стильової диференціації лексики.

Автор словника спирається на досить широке розуміння синонімії (з поданням описових словосполучень і речень, родових відношень): *бадьористий* – який бадьорить; *египетський* – з Єгипту, *забувати* – не пам'ятати, не думати, *здоровий* – не хворий, *хвороба* – інфекція [Караванський 1995: 19, 107, 115, 139, 435]. Тут також не розрізняються значення полісемічних синонімів та подекуди – значення синонімічних рядів (так, *ганьбити* подано як домінанту відповідного ряду й одночасно як один із синонімів у таких рядах як *ганити, ослаблювати, плямувати, соромити*).

Спочатку у словнику подається гніздове слово, перелік слів після нього утворює синонімічний ряд, наприклад: **здоровий** – не хворий (органи тіла); не пошкоджений (овочі), незіссутий; тверезий (глузд); міцний, сильний, дужий, високий (хто); (розміром) чималий, величезний, величезний; (для тіла) корисний [Караванський 1995: 139]. Після переліку слів та словосполучень у синонімічному ряду можуть подаватись пояснення, як-от: *правотис прикметників з часткою „не” залежить від змісту речення: Ти не хворий; Нехворий відвідувач вийшов*. Форма „нехворий” практично не вживана. Запис такої форми у словнику був би записом штучної, неживої форми. Щодо заперечних форм до слів „пошкоджений”, „зіссутий”, „уражений”, то тут мовна практика засвідчує обидва вживання залежно від контексту: *Не пошкоджений і непошкоджений; Не зіссутий і незіссутий; Не уражений і неуражений*.

Синоніми у словнику наводяться як окремі слова (спільнокореневі, так і різнокореневі). Наприклад, слово „автохтонний” і наведений до нього синонімічний ряд – *тутешній, корінний, місцевий; екзальтація – захопленість, збудженість, захват, піднесення, вибух емоцій; емпіричний – практичний, не теоретичний; інсинуація – наклеп і вигадка; інспірувати – надихати, запалювати, збуджувати, окриляти* [Караванський 1995: 103, 105, 152].

У словнику наводяться іменники-юкстапозити, що позначають близькі або тотожні поняття: *смерть-загибель; горе-недоля; сондрімота; гомін-стів; правда-віра*. Їх вживають у мовленні не лише для того, щоб точніше окреслити те чи інше поняття, а й щоб передати

відповідні конотативні смисли (додаткові значення). Це стосується і створених автором **оказіоналізмів** на зразок *надгроб, обов'язь*, які фіксуються поруч із загальномовними лексемами: *надгробок, обов'язок*.

Серед авторських неологізмів в словнику є чимало якісних прикметників, більшість із яких – потенційні мовні знаки. Це складні одиниці, утворені шляхом основоскладання, яка може поєднуватись із суфіксацією: *космозораний, багатодумний, ясновесний, облуднословий, вільнокрилий*. Автор також творить прикметники від дієслів, наприклад *дерзати – дерзливий, захопити – захопливий, бтммати – бтмкий, заплитити – заплитуций*. Іх С. Караванський пропонує замість дієприкметникових форм на *-учий (ючий), -ачий (ячий)*.

Словник С. Караванського свідчить про глибоке знання автором лексичних скарбів мови. Одна з найважливіших ознак його ідіолекту – вживання споконвічно українських за походженням лексичних одиниць: *стрічка, чуття, зарізяка, пахтить, бранець, нурець*.

Лексика аналізованого словника охоплює всі сфери людської діяльності, надаючи користувачеві широкий вибір можливих синонімічних і варіантних форм. Крім широко запроваджених у практику, словник фіксує рідковживані або безпідставно занедбані лексичні одиниці української мови.

У 1998 році у видавництві „Академія” С. Караванський видав „**Російсько- український словник складної лексики**”. Словник містить 35000 відповідників російських слів, граматичних форм та ідіом. Важливим є те, що у ньому послідовно перекладаються російські дієприкметники на зразок: *воображающий, посвящающий, приобщающий, опоясывающий, смеющийся, разгивающийся, стремящийся*, які системно не перекладаються в наявних нормативних словниках. Це видання містить відсутні у масових словниках відповідники російських дієслів та інших граматичних форм, а також фразеологічних зворотів, прислів'їв, крилатих виразів, цитат із літературних творів.

Словник укладено за **гніздовим принципом** (спільнокореневі слова об'єднуються в словотвірні гнізда, а всередині гнізд вони подаються в абетковому порядку). Використана галузева термінологія, нові сленгові слова, політологічна та конфесійна лексика, історизми,

архаїзми, інші специфічні групи слів. Реєстр словника здатний забезпечити запити найрізноманітнішого користувача. Захоплює багатство наведеної синонімії українських відповідників. Тут окрім загальноновживаних слів подаються деякі діалектизми і слова та словоформи, які раніше використовувались у західноукраїнському варіанті літературної мови. Приваблює наведення надзвичайно багатого ілюстративного матеріалу.

Словник має нормативний характер, оскільки його адресовано для найширшого користувача. Його мета – бути ефективним довідником при перекладі російських текстів різних жанрів українською мовою. Словник охоплює широке коло загальноновживаної лексики, відповідає сучасним правописним нормам (правопис 1993 року), відбиває зміни в лексичному складі двох мов, зумовлені суспільно-політичними, економічними та культурними перетвореннями останніх десятиріч.

У цьому словнику С. Караванський багато уваги приділяє складним випадкам перекладу, зокрема пошукові українських відповідників до російських дієприкметників та дієприкметникових зворотів. Як відомо, поширені в російській мові активні дієприкметники теперішнього часу не властиві українській мові, а тому їх перекладають розгорнутими зворотами, наприклад: *все, играющие в карты – усі, що грають у карти ; усі, які грають у карти.*

С. Караванський також пропонує різноманітні шляхи віднайдення органічних для української мови відповідників до російських дієприкметникових форм, наприклад, переклад за допомогою **іменників**: *несущее крыло – крило-носій; собирающая линза – лінза-збирач; прикметників*: *содержащий уран – багатий на уран; ограничивающий – обмежувальний; водоплавающий – водотавний*, а також шляхом використання форми **родового відмінка іменника у сполученні з іншим іменником**: *питающая среда – середовище життя; разграничивающая линия – лінія розмежування*.

Словник С. Караванського, окрім дієприкметників та дієприкметникових зворотів, містить ще й масу іншої лексики – **дієслів, ідіом, фразеологічних зворотів, прислів'їв** до відповідних російських форм як-от: *идти против совести – позичати очей у Сірка ;скатертью дорога – баба з воза – кобиці легше; з Богом,*

Парасю; от горшка два вершка – вбився в ріст, як заєць у хвіст; виріс, як кіт навсидячки; від землі не видно.

Вражаючим є багатство **синонімічних рядів**, наприклад: *изумляться – самому собі (своїм очам) не вірити, не могли вийти з дива; изумляющийся – що дивується, здивований, зачудований, вражений, негодний вийти з дива; изумится – сплеснути (вдарити об пол) руками; издеваются – мучити, катувати, мордувати, пити кров чужою, здіймати на глум, китити; издевающийся – що п'є кров, охочий (звиклий знуцатися, готовий), радий познуцатися, кровотій, мучитель, катюга, нелюд, недолюдок, звір, глузій, глузієник, коверзун, збитошник, варивода.*

Вдало використовуючи питому українську лексику, автор перекладає певні російські слова та вирази: *авансировать – платити наперед; бойкий – промітний; расшаркиваются – шаркати ногою; алмурничать – фліртувати, крутити любов; перебіжчик – перебіжець; гнуть – згинати, вигинати, загинати, нагинати.*

Привертає увагу багатство дієприкметників, що утворені як синоніми від слова *відкривати* – *відкриваний, відтупений, відтупюваний, відслонюваний, відчинений, відчинюваний, розплющений, розплющуваний*. Цікаво пропонується перекладати вирази: *зубить – трусити, трусом трусити; раздаточный – розподільчий, на видачу, на виплату, виплатний; оказывают сопротивление – ставити опір, пручатися руками й ногами.*

Для частини дієприкметників характерні не лише форми із займенником „що”. Адекватними є українські форми, що творяться за допомогою займенників „який”, „хто” і „той, хто”, наприклад *бьющий – який б'є, той, хто б'є; имеющие – хто має; имевшие – хто мав; бегущие – хто біжить, бегавшие – хто біг; желающие – хто хоче; желавшие – хто хотів; бьющийся – що б'ється, котрий б'ється; ценный – той, що його цінують.*

Зміст цього словника є своєрідною реакцією на ті українсько-російські словники, які видавались раніше, як-от: „Українсько-російський словник” АН УРСР в шести томах (100000 слів), 1953-1963 роки, за редакцією І. Кириченка та інших (скорочена його ж версія за редакцією В. Ільїна опублікована в 1964 році); „Російсько-український словник” у трьох томах за редакцією С. Головащука та інших (1968), „Українсько-російський і російсько-український фразеологічний

словник" І. Олійника та М. Сидоренка, К., 1971 (перевиданий в 1978 році). Ці словники були офіційно-нормативними, із них усунуто „архаїзми”, „діалектизми”, „вигадані слова”.

„Російсько-український словник” за редакцією А. Кримського і С. Єфремова (1924-1933) не був закінчений у зв’язку з репресіями й русифікаційним курсом, але в опублікованій частині цей словник, безумовно, належить до найкращих здобутків української лексикографії [Енциклопедія 268].

Більшість же словників, які видавались в Радянській Україні, є взірцем скопійованої і канонізованої словотворчості, яку було започатковано ще до революції 1917 року під впливом об’єктивних обставин, а саме: російської освіти більшості наших культурних діячів, а також через відсутність повноцінних словників, зокрема російсько-українських. Російська мова була для українців єдиним взірцем і вже тоді почалося так зване „калькування”.

Лексикографічну діяльність С. Караванський почав із укладання словника рим української мови під час свого першого політв’язнення (1945-1960). Закінчив його укладати вже після звільнення. Словник містить близько 60 тис. римованих пар, складених самим автором, а не взятих із творів поетів.

Подібний, перший в Україні словник рим було видано у 1979 році за редакцією А. Бурячок та І. Гурина. Він вміщував 600 тис. римованих слів і граматичних форм, охоплював рими, що трапляються в українських поетів, а також можливі, потенційні рими.

У „Словнику рим української мови”, укладеному С. Караванським, зібрані чоловічі, жіночі і дактилічні рими української мови. Для реєстрації рим автор застосував цілком новий метод словникування лексичних одиниць, який дав змогу якнайнаочніше відобразити римотворче розмаїття української мови, не обмежене лише основними граматичними формами слів. Словник реєструє фактично всі похідні форми слів.

Головне призначення цієї праці – бути довідковим джерелом для пошуку рим. Пошук рим до певного слова варто починати зі встановлення його ознак словникування (ознаки класифікації та запису). Наприклад, треба знайти риму до слова „добрий”. Фонетичний запис: дѳбрий. Перша ознака словникування (наголошений голосний звук, що визначає родину рим) НГЗ = О, отже

рими до слова “добрий” потрібно шукати в родині рим звуку О. Друга ознака – перший правий звук. У наведеному слові це звук Б, він визначає канали рим у родині. Отже, пошук треба вести у каналі рим ОБ. Третя ознака – другий звук, за яким слідує голосний, таким є звук Р у слові “добрий”. Саме він визначає підканал рим. Отже, потрібні рими необхідно шукати у підканалі рим ОБР. Слово “добрий” – жіноча рима, тому й рими до неї містяться у потоці жіночих рим. У каналі ОБР записано багато слів, що точно або приблизно римуються зі словом “добрий”. Але добір рим необмежено лише підканалом рим ОБР. Перед і після цього підканалу у словнику записані підканали ОБР, ОБЛ, ОБЛ', ОБН, ОБН', ОБМ, де можна дібрати неточні рими до слова “добрий” [Караванський 2004: 782].

Словник можна розглядати як лінгвографічну модель форм нагромадження звукових сигналів мовним центром людини. Створення цієї структури для тієї чи іншої мови значною мірою забезпечить відповідний опис певної мови і дасть змогу лінгвістам повніше охарактеризувати її. Канали нагромадження сигналів мовним центром (канали рим у словнику) структурно однотипні – їх будова повторює одну загальну схему, і то не лише для окремої мови, а й для цілої їх низки. Коли мовознавці матимуть у своєму розпорядженні моделі ряду мов, то порівняння їх зведеться до порівняння узагальнених каналів цих мов. Такий узагальнений канал буде лінгвографічною моделлю цієї мови.

Словник рим є універсальним. Його можна використовувати як орфографічний та орфоепічний словники, словник наголосів, іноді – як фразеологічний словник, а також граматичний словник української мови.

Безумовно, не всі рекомендації С. Караванського зможуть вплинути на майбутню правописну та лексикографічну практику. Деякі з них видаються неприйнятними фахівцям із культури мови, бо відображають суб'єктивний підхід автора. Має значення і тривале перебування дослідника за межами України, що не давало йому можливості безпосередньо спостерігати особливості функціонування сучасної живої мови. Але оскільки природний процес формування нашої рідної мови був порушений, “скалчений”, то нам варто більше прислухатись до порад людей, які глибоко і професійно досліджують

процеси нашого національного мовотворення і “не боятись заглядати” у їхні словники!

Коли звертаєшся до словників С. Караванського, то відчуваєш, що пише їх “не вишколений мовознавець, яких ніколи не бракувало, а **знавець мови**, за браком яких вона впродовж останнього півстоліття не збагатилась жодним правдиво українським словесним зразком” [Шатилів: 55].

Словники, створені С. Караванським є помітним явищем в інтелектуальній, мовознавчій атмосфері України і органічно вписуються в дивосвіт пошуків і знахідок словникарства. На сторінках його словників, підготовлених вже для ХХІ століття, відроджується й живе втрачене слово – сильне, справжнє і найрідніше.

ЛІТЕРАТУРА

Караванський 2001: Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне „Я”. – К.: Вид. центр „Академія”, 2001. – 240 с.

Караванський 1995: Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. – К.: Кобза, 1995.

Караванський 1998: Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. – К.: Вид. центр „Академія”, 1998. – 712 с.

Караванський 1994: Караванський С. Секрети української мови. – К.: Кобза, 1994. – 152 с.

Караванський 2004: Караванський С. Словник рим української мови. – Львів: БаК, 2004. – 1048 с.

Малюта: Малюта І. Святославі Караванському – 80. 3 терпінням провидця // Літературна Україна. – 2001. – 11 січня. – С. 6.

Масенко 2002: Масенко Л. Святослав Караванський: „Треба використовувати шанс” // Дивослово. – 2002. – №7. – С. 12-13.

Масенко 2001: Масенко Л. У пошуках слова // Українська мова та література. – 2001. – №1. – С. 4-5.

Ортега-і-Гассет. Ортега-і-Гассет. Бунт мас // Хроніка. – 2000. – 1994. – №1-2.

Полюга: Полюга Л. Український лексикограф як особистість // Дивослово. – 2004. – №6. – С. 54-55.

Прокопович: Прокопович Ф. Сочинения // Под ред. И. Еремина. – М.: Л: Изд-во АН СССР, 1961.

Резніков: Резніков О. Пасіонарій С. Караванський // Українська культура. – 1992. – №10-11. – С.24-25.

Енциклопедія: Енциклопедія українознавства: В 8 т. – Львів, 2000. – Т.8.

Сопронюк: Сопронюк О. Вічні, безсмертні шляхетні пориви. Українське сумління: С. Караванський // Книжник-ревію. – 2001. – №16. – С.14.

Шатилов: Шатилов М. Подвиг Святослава Караванського // Визвольний шлях. – 2001. – № 2. – Річник 54. – С. 55-64.

Nataliya Toma. Vocabulary-graphical activity of Svyatoslav Karavansky *The attempt to analyze the vocabulary-graphical activity of Svyatoslav Karavansky, the guru in linguistics from Ukrainian diaspora, has been carried out first in the history of Ukrainian linguistics. The content, structure and specific features of three dictionaries compiled by him, such as "Practical Dictionary of Synonyms in Ukrainian Language", "Russian-Ukrainian Dictionary of the Difficult Words", "Dictionary of Rhymes in Ukrainian language", have been investigated. Karavansky's dictionaries have been compared with analogical dictionaries edited by other authors in Ukraine. The importance of the vocabulary-graphical activity of Svyatoslav Karavansky intended on renewal of Ukrainian language is underlined.*

Key words: *vocabulary-graphical activity, dictionary, synonym, rhyme.*

Тетяна Стільник (Харків)

ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНИХ ОЗНАК НА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТОВОГО ВІДНОШЕННЯ ГРАДАЦІЇ МІЖ ЧАСТИНАМИ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ

У статті здійснено комунікативний аналіз складносурядних речень з градаційним відношенням між компонентами. Установлено, що в таких конструкціях рема першої предикативної частини стає темою в їхній другій частині. Доведено, що своєрідність комунікативної організації градаційних висловлень полягає в такому